

รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานครพนม เขต 2

A MODEL OF RESOURCE MANAGEMENT IN MEDIA AND INFORMATION TECHNOLOGY
IN SCHOOL UNDER NAKHON PHANOM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

5

กมลพรรณ เกาโพธิ์*
ดร.อภิสิทธิ์ สมศรีสุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการสร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบ และจัดทำคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือครู และครู ที่รับผิดชอบงานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 321 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากร 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การวิจัยและพัฒนา
2. ตรวจสอบรูปแบบ พบว่าองค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
3. คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

ABSTRACT

The purposes of this study were to develop, assess, and construct a handout of resource management model in media and information technology of schools under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area 2. The samples were 321 teachers and the teachers who are responsible for information technology in schools. Questionnaire were used as tools. Statistics were used to analyze data comprised of percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows:

1. The model of resource management media and information technology of school under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area 2 included 4 aspects : 1) Objective 2) resources 3) teacher development 4) research and development.

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. The findings of the model validation in overall accuracy was appropriate at a high level.

3. The handout of the model of resource management in media and information technology in school under the Office of Nakhon Phanom Educational Service Area 2 was used as a guideline for resources management.

บทนำ

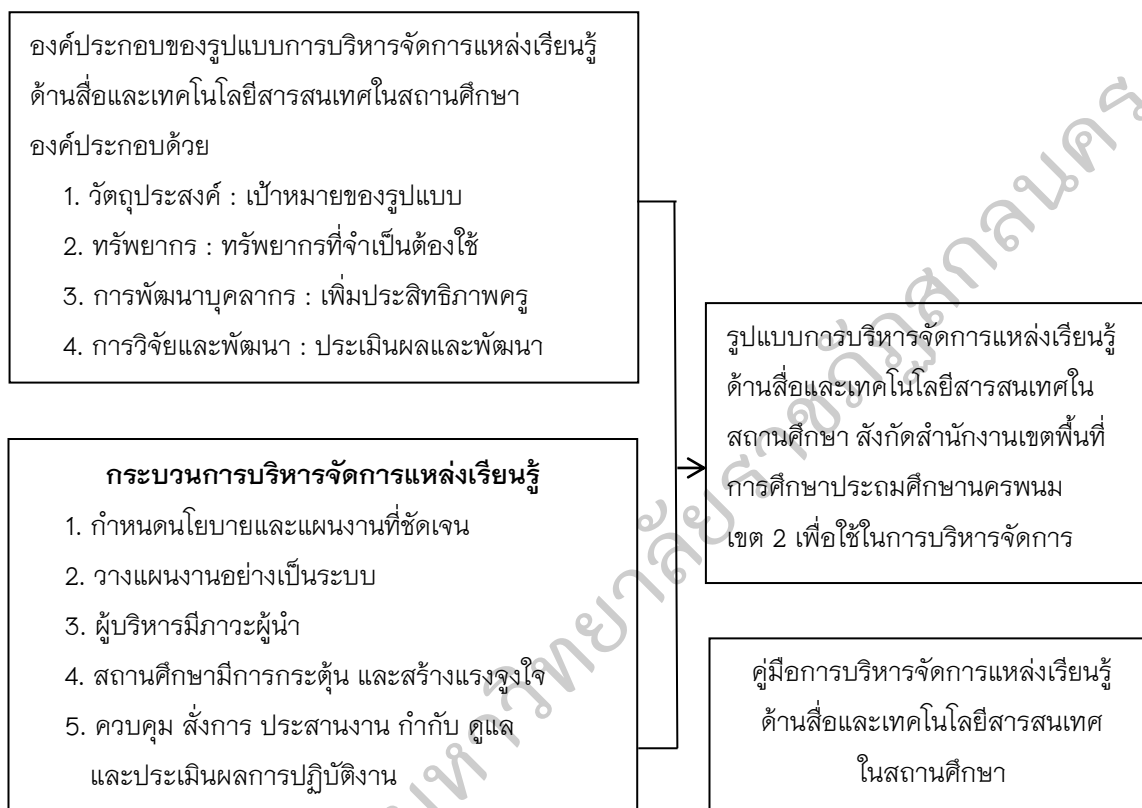
ประเทศไทยมุ่งพัฒนาการศึกษา และการปรับเปลี่ยนกระบวนการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีใช้กับการศึกษามากขึ้น รวมถึงการใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้นในยุคปัจจุบัน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ดำเนินการโดยคำนึงถึงผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา และบริบทสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม พลังงาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การเมืองการปกครอง รวมถึงประชากร กำหนดทิศทางการศึกษาในอนาคต โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 มุ่งจัดการศึกษาพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นการใช้แหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ สามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดระบบและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียน สร้างความตระหนักให้ครูได้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ประกอบกับสภาพปัญหาด้านการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ยังขาดการสนับสนุนและการส่งเสริม สถานศึกษาส่วนมากยังใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ สถานศึกษาบางแห่งเก็บสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศไว้โดยไม่ทำการใช้งาน ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ มีสถานศึกษาเพียงบางส่วนเท่านั้นที่จัดแหล่งเรียนรู้ได้สมบูรณ์และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดเต็มรูปแบบ หรือจัดแต่ยังไม่มีความเพียงพอ หรือขาดการบริหารจัดการให้ใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และความต้องการของสถานศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา
3. เพื่อจัดทำคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จากจำนวนโรงเรียนทั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 185 โรงเรียน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1,997 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูที่มีความรู้ความสามารถและรับผิดชอบงานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน และครูประจำการอีกโรงเรียนละ 1 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จากจำนวนโรงเรียนทั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 161 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 321 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 25 ข้อ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป

- แบบสอบถามทดลอง เป็นแบบสอบถามแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และครูที่รับผิดชอบงานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์คุณภาพ ดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละข้อมีค่าเท่ากับ 0.96-0.99

2) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 21) มีค่าเท่ากับ 0.96

- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ จำนวน 5 ข้อ ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องมีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าคู่มือมีความเหมาะสมในการนำไปใช้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 5 คน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป

2. ใช้แบบสอบถามทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และครูที่รับผิดชอบงานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น

3. ใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 161 โรงเรียน วิเคราะห์หาค่าความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ จำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ

- 1.1 วัตถุประสงค์
- 1.2 ทรัพยากร
- 1.3 การพัฒนาบุคลากร
- 1.4 การวิจัยและพัฒนา

มีกระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และแผนงานที่ชัดเจน
2. วางแผนงานอย่างเป็นระบบ

3. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ
 4. สถานศึกษามีการกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจ
 5. ควบคุม สั่งการ ประสานงาน กำกับ ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. ตรวจสอบรูปแบบ พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
3. คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพิ่มเติม เพื่อจะได้นำผลงานวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น
- 1.2 ควรมีการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีความชัดเจนและควรให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะสามารถนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่มีคุณภาพต่อไป
- 1.3 ควรมีการจัดสรรงบประมาณ หรือระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์ และคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอความต้องการของผู้เรียน ควรมีการปรับปรุงพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ
- 1.4 ควรมีการกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจ กำกับติดตาม ควบคุม สั่งการ ประสานงาน นิเทศ และนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนางานด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษารูปแบบและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสถานศึกษา หรือสังกัดเทศบาล
- 2.2 ควรศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการโดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษานี้ ว่าจะมีการบริหารจัดการไปในทิศทางใด มีประโยชน์มากน้อยเพียงใดก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อวงการศึกษายังไร

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

_____. เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2542.

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร. การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2545.

Brown, W.B. and Moberg, D. J. Organization Theory and Management: A Macro Approach. New York : John Wiley and Sons, 1980.

Cronbach, L. J. Essentials of psychological testing. 5 edition. New York : Harper Collins, 1990.

Good, C. V. (Editors). Dictionary of education. 3 edition. New York : McGraw–Hill, 1973.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร